

bage til det, der hedder baggrundsniveauet, blev allerede internationalt vedtaget med Århusdeklarationen i 1995 og er siden blevet bekræftet eller understøttet af en række andre internationale aftaler, bl.a. Nordsødeklarationen og Helcom, som omfatter udledningen til Østersøen. Og hertil kommer så EU's nitratdirektiv.

Da Det Radikale Venstre tilbage i 1987 var med til at vedtage den første vandmiljøplan, var vi overbeviste om, at det mål, der på det tidspunkt blev sat for kvælstofudvaskningen, var tilstrækkeligt til at redde vandmiljøet. Og der var også tale om en meget markant plan, kan man sige, fordi vores mål var at halvere udledningen, altså i stedet for 260.000 t, som udledningen var i 1987, så skulle vi ned på 133.000 t i 2003.

Også denne sommer har vi kunnet konstatere, at det mål, vi har opstillet, ikke er tilstrækkeligt, og også, at de redskaber, vi har bragt i anvendelse, måske heller ikke er de rigtige.

Baggrunden herfor er bl.a., at vi for det første sandsynligvis ikke har haft et tilstrækkeligt vidgrundlag at arbejde ud fra, og den kendsgerning understreger nødvendigheden af jordbrugsforskningen. For det andet blev det grønne vinterdække til flere kvælstofkrævende vinterafgrøder. Jeg tror ikke, vi havde tænkt på, at det var sådan, det ville gå. Og for det tredje er koncentrationen af husdyr meget stor visse steder. For det fjerde blev naturgenopretningen, herunder etableringen af våde enge, ikke nær så stor, som vi regnede med, bl.a. fordi jorden er fantastisk dyr. For det femte ser det også ud, som om det er blevet varmere. Og endelig for det sjette ser det ud, som om det regner mere. Meteorologerne regner nu med, at vi kan forvente en stigning i regnmængden på 30 pct. om året, og det betyder selvfølgelig vældig meget for kvælstofudvaskningen.

På den baggrund må der nu bruges tid på at fastsætte klare mål for, hvor stor reduktionen skal være, hvis vi skal nå de mål, jeg indledte med at formulere. Hvor mange ton skal kvælstofudledningen og fosforudledningen reduceres med, hvis vi skal undgå iltsvind? Jeg ved det ikke. Det håber jeg Miljøministeriet og Fødevarerministeriet vil komme med et bud på.

Dernæst skal vi, når vi er blevet enige om målene, selvfølgelig spørge os selv: Hvad er det for redskaber, vi skal anvende? Hvordan skal ikke mindst landbruget understøttes i en mere næringsallteffektiv produktion?

Landbruget bør i den sammenhæng roses for at have taget Vandmiljøplanen til sig. Med kvælstofregnskabet har mange landmænd indset, at der heri også ligger et vigtigt redskab, hvad angår økonostyring: Jo bedre kvælstoffet udnyttes, jo bedre driftsøkonomi får man. Og det, man nu må spørge sig selv efter, er, om vi kan understøtte det redskab endnu mere.

Vi bliver også nødt til at spørge, om kvoteordninger kunne blive en løsning. I dag er et af problemerne, at husdyrene i stigende grad klumpes sammen, især i Jylland. Det betyder, at kvælstofbelastningen måske nok pr. bedrift holdes inden for de aftalte rammer, men at den samlede belastning i regionen bliver meget høj.

I dag er det vanskeligt at tage den slags regionale hensyn, idet lovgivningen først og fremmest er fokuseret på harmonikrav, som fastsættes centralt.

Kl. 14.40

EU's vandrammedirektiv lægger op til at tænke i vandregioner, altså i sammenhængende vådområder. Måske man for hvert vådområde eller vådområde kunne fastsætte en naturens tælgrens og derudfra fastsætte den udledningskvote, som er acceptabel for området.

Af redskaber i øvrigt bør selvfølgelig nævnes en massiv øget satsning på naturgenopretning. Af samme grund er det selvfølgelig utrolig beklageligt, at regeringen har valgt at nedprioritere det område. I stedet for at satse markant, så sker der det, at de sårbare landbrugsområder ikke tages ud af bedriften, eller af driften, sådan som de skal.

Dalgas sagde engang: »Hvad udad tabes, skal indad vindes«. Siden har det vist sig, at hvad indad vindes, skal udad tabes. Kvælstof og fosforudvaskning fra de inddæmmede og opdyrkede naturområder kombineret med, at vi mistede nogle af naturens egne rensningsanlæg, er en del af forklaringen på de problemer, vi i dag står med. Hertil kommer en stadig mere intensiv landbrugsproduktion, som har gjort det muligt at producere fødevarer stadig billigere, og som har befordret en stor del af den danske velstand og velfærd, men desværre på bekostning af miljøet.

Lad mig til sidst nævne, at debatten om, hvis skyld det hele er, efter radikal opfattelse er noget barnagtig. Alle ved, at størstedelen af udvaskningen fra land kommer fra landbruget. Alle ved også, at jo længere væk vi kommer fra de danske kyster, jo mindre skyld har dansk landbrug. Derfor er det internationale samarbejde